

CHÚA NHẬT 5 PHỤC SINH B CÂY NHO VÀ CÀNH NHO

+++

A. DẪN NHẬP

Trong bài Tin mừng Chúa nhật hôm nay, Đức Giêsu đưa ra dụ ngôn cây nho và cành nho để dạy các Tông đồ ý nghĩa sự hiệp nhất giữa Đức Giêsu và các Tông đồ, cũng như giữa các Tông đồ với nhau.

Theo dụ ngôn đó, cành nho phải luôn kết hợp với cây nho để lấy được sức sống và sinh hoa kết quả. Cành nào không thắp nhập vào cây sẽ bị cắn cỗi và khô héo dần, chỉ còn quăng vào lửa. Vì thế, để là môn đệ đích thực của Chúa Kitô, điều cần thiết là phải sống kết hợp với Ngài và sống chính cuộc sống của Ngài.

Cành nho có nhiệm vụ phải sinh hoa kết quả. Cành nào không sinh trái sẽ trở nên vô ích, làm hại sức sống của cây, phải được chặt bỏ đi. Cắt tía cành nho không có mục đích làm cho thân nho phải đau đớn nhưng là để cho cây giữ được sức sống mạnh mẽ và sinh được nhiều trái hơn. Do đó, sống kết hợp với Chúa không có nghĩa là hoàn toàn loại trừ mọi đau khổ vì chính đau khổ làm cho con người được trưởng thành, gần bó với Chúa hơn và sinh nhiều công phúc.

B. TÌM HIỂU LỜI CHÚA.

+ **Bài đọc 1** : Cv 9,26 -31.

Thánh Phaolô được ơn Chúa cho trở lại trên đường đi Damas khi ông đi lùng bắt các Kitô hữu về Giêrusalem hành hình. Sau khi được ơn trở lại cách lạ lùng, Phaolô đã đến Giêrusalem trình diện các Tông đồ và xin được ơn chính thức công nhận sứ mạng rao giảng Tin mừng của ông.

Nhưng bước đầu thật khó khăn vì mọi người vừa không tin vừa còn sợ ông. Người ta còn nhớ lại tại Giêrusalem những cuộc truy lùng bách hại ráo riết những Kitô hữu của ông. Nhờ Barnaba đứng ra bảo lãnh nên Phaolô mới được đón nhận. Thế là Phaolô bắt đầu sứ mạng rao giảng Tin mừng, trước hết từ Giêrusalem, rồi đến Tac-sê. quê hương của ông.

+ **Bài đọc 2** : 1Ga 3,18-24.

Trong đoạn thư này, thánh Gioan Tông đồ cho chúng ta biết làm thế nào để Kitô hữu biết được rằng mình sống kết hiệp với Chúa ? Ngài nói rõ : là nếu họ tin nơi Chúa Kitô bằng một đức tin sống động, và đức tin này được biểu lộ ra bằng một tình yêu thương chân thành với những việc làm cụ thể trong đời sống.

Ngài nhấn mạnh : "*Tình yêu phải sinh hoa trái*", nghĩa là yêu thương không phải chỉ bằng lời nói trên đầu môi chót lưỡi mà phải bằng việc làm như cảm thông trong phục vụ, bác ái và bằng việc tuân giữ các điều răn của Chúa Kitô.

+ **Bài Tin mừng** : Ga 15,1-8.

Đức Giêsu muốn dùng dụ ngôn cây nho để nói lên sự thông hiệp chặt chẽ giữa Ngài và các môn đệ. Cũng như cành nho phải thắp nhập vào cây nho thì mới có sự

sống và sinh hoa trái, thì Kitô hữu cũng phải kết hợp, gắn bó với Chúa Kitô để có được sức sống thiêng liêng của Ngài và mới có thể mang lại hoa trái ân sủng, sự thánh thiện, sức sống thiêng liêng...

Đức Giêsu còn cho biết thêm : để cành nho cho những hoa trái có chất lượng, cần phải được cắt tỉa, loại bỏ những mầm vô ích. Cũng vậy, Thiên Chúa Cha là người trồng nho thật, cũng cắt tỉa tâm hồn và con tim chúng ta bằng những việc xảy ra không đúng ý mình muốn, làm cho mình đau khổ, để có thể sinh nhiều hoa trái hơn.

Đức Giêsu cũng còn hứa một điều tốt đẹp khi Ngài nói: "*Nếu các con ở trong Thầy và lời Thầy ở trong các con, thì các con muốn gì, cứ xin thì sẽ được*" (Ga 15,7).

C. THỰC HÀNH LỜI CHÚA

Thầy là cây nho đích thực.

Trong bài Tin mừng Chúa nhật tuần trước, Đức Giêsu đã tự ví mình như Mực tử nhân lành, chăm sóc đoàn chiên và sẵn sàng thí mạng vì đàn chiên đã được giao phó. Trong bài Tin mừng hôm nay, Ngài lại tuyên bố: "*Thầy là cây nho đích thực*" để nhắc nhở cho chúng ta phải kết hợp với Ngài để sinh hoa kết quả trong đời sống thiêng liêng.

I. HÌNH ẢNH CÂY NHO TRONG THÁNH KINH.

1. Cây nho trong Cựu ước.

Trong Thánh kinh, nho là một hình ảnh, một biểu tượng quen thuộc. Có người nói đó là "*Cây sự sống*" trồng ở giữa vườn địa đàng (St 2,9).

Nhiều lần Cựu ước mô tả dân Israel như một gốc nho hay vườn nho của Thiên Chúa : "*Vườn nho của Đức Giavê ấy là nhà Israel*" (x. Is 5,1-7).

Qua Giêrêmia, thông điệp của Thiên Chúa đã truyền đến cho Israel rằng: "*Ta đã trồng người như cây nho tốt*" nhưng vườn nho đã sinh ra quả đắng đót (Gr 2,21).

Tiên tri Ôsê cũng nói : "*Israel là cây nho tươi tốt*" (Os 10,1).

Hằng năm dân chúng mừng lễ mùa nho. Isaia sáng tác một bài dân ca mừng vườn nho xinh tươi của người bạn (Is 5,1-2) để ám chỉ tình yêu Thiên Chúa đối với dân Ngài. Và khi sự việc tệ hại xảy ra, tác giả Thánh vịnh vẫn xướng lên một bài ca hy vọng: "*Lạy Thiên Chúa, xin hãy viếng thăm và bảo trợ vườn nho mà chính tay Chúa đã vun trồng*" (Tv 80,15-16).

Cây nho đã trở nên biểu tượng của dân tộc Israel. Huy hiệu trên các đồng tiền hồi Maccabê là cây nho. Một trong những kỳ công chói lọi trong Đền thờ là cây nho bằng vàng thật lớn đặt trước Nơi Thánh. Nhiều vĩ nhân kể mình có vinh dự lớn khi được phép dâng một số vàng để đúc thêm một chùm trái mới cho cây nho ấy. Cây nho là một hình ảnh đặc trưng của người Do thái và là biểu tượng của dân Israel.

2. Cây nho trong Tân ước.

Tại sao trong bài Tin mừng hôm nay, Đức Giêsu lại tuyên bố: "*Ta là cây nho đích thật*" (Ga 15,1) ? Từ ngữ *Alethnos* có nghĩa là thật, có thật, đích thực chứ không phải giả tạo.

Sở dĩ, Đức Giêsu xưng mình là cây nho "**thật**" vì trong Cựu ước, như các tiên tri đã phàn nàn, biểu tượng cây nho luôn luôn được gắn liền với ý niệm về suy thoái.

Trong bức tranh của Isaia, vườn nho đã trở thành vườn nho hoang.

Giêrêmia đã than phiền vì dân tộc ông đã biến thành một cây nho lạ, thoái hóa thành một cây khác.

Ôsê thì kêu lên: "*Israel là cây nho trơ trụi*".

Dường như Đức Giêsu muốn nói : các người tưởng vì thuộc về dân Israel nên các người là cành nho thật của Thiên Chúa ? Dân Do thái là một cây nho, nhưng là một cây nho thoái hóa y như các tiên tri đã nhìn thấy. Chính Ta mới là cây nho thật.

II. ĐỨC GIÊSU LÀ CÂY NHO THẬT.

1. Bối cảnh của dụ ngôn.

Đức Giêsu đã đưa ra dụ ngôn này sau bữa Tiệc ly lúc tình yêu Thầy trò thật chan chứa. Có người cho rằng lúc ấy Đức Giêsu dẫn các môn đệ ra khỏi thành xuống khe suối Cédron. Ngồi giữa khung cảnh đó, họ thấy nho mọc khắp vùng, rồi Ngài nói: "*Thầy là cây nho thật... Các con là cành*". Đồng thời họ cũng nhìn thấy trong thung lũng đêm tối những đám cháy đang thiêu rụi những cành nho đã bị cắt quãng đi lúc ban ngày. Trong bối cảnh đó, Đức Giêsu nói thêm: "*Ai kết hợp với Thầy... thì người ấy sinh hoa trái dồi dào... Ai không kết hợp với Thầy, thì bị quãng ra ngoài như cành nho và sẽ khô héo, người ta sẽ ném nó vào lửa cháy đi*".

Khi Đức Giêsu khẳng định: "*Thầy là cây nho đích thực và Cha Thầy là người trồng nho*" (Ga 15,1) thì Ngài muốn các môn đệ nhận ra Ngài là cây nho Chúa Cha đã đưa từ trời xuống trồng cho thế gian được sống nhờ kết hợp với Ngài. Khác với thứ cây nho là dân Do thái được bứng từ Ai cập về như Thánh vịnh 80 đã mô tả : *Thứ nho có bóng rậm cả núi non, nhánh vươn tới biển khơi và chồi lan tới sông cả. Nhưng nó chỉ hào nhoáng bên ngoài như cây nho bằng vàng giả tạo đúc trên cổng Đền thờ, nó vô tâm, vô hồn, được người ta ca tụng nó, nhưng nó không biết ca tụng Thiên Chúa, nên Ngài đã để kẻ qua lại dầy đạp nó, cho heo rừng và da thú phá hủy nó.* (Vũ khắc Nghiêm, Xây nhà trên đá, năm C, tr 80)

2. Liên hệ giữa cây nho và cành nho.

Khi Đức Giêsu nói: "*Thầy là cây nho, các con là cành*" thì Ngài có ý nói lên sự cần thiết chúng ta phải kết hợp với Ngài. Theo kinh nghiệm trồng nho của người Do thái : vào mùa xuân, những cành nho tràn ngập sức sống, dưới hình thức của những chiếc lá và nụ hoa. Vào mùa thu, chúng trĩu nặng những chùm nho. Nhưng chúng có được sự sống này, và có khả năng tạo ra được quả, chỉ vì chúng nối kết với thân cây. Khi bị cắt khỏi thân cây, chúng sẽ không chỉ trở nên cằn cỗi, mà còn nhanh chóng bị khô héo và chết rục. Giống như những cành cây cần đến thân cây, chúng ta rất cần đến Đức Kitô. Khi bị tách lìa khỏi Ngài, thì chúng ta không có sự sống, và không có khả năng sinh hoa kết quả.

Đó là hình ảnh cho chúng ta biết : mỗi người chúng ta cần phải liên kết với Đức Giêsu, thì chúng ta mới sống và sống mạnh được. Chúng ta cần tới Chúa để đạt ơn cứu rỗi, nghĩa là chúng ta không thể thành toàn, tự giải thoát, thần hóa con người của

mình, nếu không sống trong Chúa, nhờ Chúa và với Chúa. Điều này phải hiểu một cách tuyệt đối.

Tuy thế, cây nho cũng cần đến cành nho, chính những cành nho tạo ra hoa quả. Điều này có nghĩa là Đức Kitô cũng cần đến chúng ta. Chúng ta là những cành nho của Ngài. Cây nho và cành nho cần đến nhau. Bên nhau, chúng tạo ra một sự hợp nhất. Từ điều này, chúng ta có thể thấy rằng sự tin tưởng mà Ngài đặt để nơi chúng ta vĩ đại như thế nào. Chúng ta có thể cảm thấy mình không được đầy đủ, nhưng chúng ta phải ghi nhớ rằng cây nho cứng cáp và đầy sức sống. Đức Kitô tùy thuộc vào chúng ta, để tạo ra hoa quả trong thế giới này.

Như vậy chúng ta phải kết hợp với Chúa để được thông ban sự sống, nếu không chúng ta sẽ trở nên những cành cây khô héo, trở nên những con người cô đơn, không giúp ích gì cho mình và cho kẻ khác.

Truyện : Con người cô đơn.

Khắp trên thế giới, nơi đâu cũng có bán máy chụp Kodak. Người ta có thể nói: "Các cửa hiệu bán máy chụp hình và phim Kodak không bao giờ đóng cửa". Khi các cửa tiệm Đông phương đóng cửa nghỉ, thì các tiệm ở Tây phương mở cửa bán.

Ông chủ hãng phim Kodak sống ở toà nhà sang trọng bậc nhất New York, có không biết bao nhiêu tiền của ký gửi trong các ngân hàng lớn trên khắp thế giới, muốn lấy ra lúc nào tùy thích. Tài khoản thâm nhập của ông không tính theo mỗi năm, mỗi tháng, mà tính theo mỗi giây đồng hồ. Ông muốn gì cũng có, ông hưởng hết phúc lộc của con người. Người nào muốn ra tranh cử Tổng thống cũng đều phải nhờ ông làm hậu thuẫn, giúp đỡ tiền bạc. Mọi thứ trên đời này ông đều có, duy chỉ có một điều vô cùng quan trọng thì ông lại không có. Đó chính là Thiên Chúa. Vì không có Chúa nên lúc nào ông cũng cảm thấy cô đơn trống vắng. Mọi người thấy ông, cứ nghĩ là ông được sung sướng, nhưng thực ra ông rất đau khổ.

Ông dùng tiền của quá dư thừa của mình mà đi chu du vòng quanh thế giới, hưởng muôn sự khoái lạc thế gian, hầu khỏa lấp nỗi cô đơn, trống vắng trong cõi lòng. Nhưng một tâm hồn không có Chúa thì tất cả vũ trụ cũng không thể làm cho họ được hạnh phúc.

Kết thúc chuyến du lịch vòng quanh thế giới mà cõi lòng ông vẫn hoang vắng, buồn bã. Vì quá tuyệt vọng, ông đã lao mình xuống đại dương mênh mông tìm sự giải thoát.

3. Muốn nhiều hoa quả, cần cắt tìa.

Người ta trồng nho để lấy quả, cành nào không sinh hoa quả thì trở nên vô ích, cần phải cắt bỏ. Chúa bảo chúng ta là cành phải sinh hoa kết quả thì mới phát triển theo thánh ý Chúa. Chúng ta trở sinh hoa quả, bằng cách phát triển, xử dụng và chia sẻ năng khiếu đó cho nhau vì mỗi người chúng ta đều có một số năng khiếu mà Chúa ban cho. Thế giới đang chờ đợi hoa quả của chúng ta. Đó là gieo rắc tình thương để mọi người biết yêu Chúa và yêu thương nhau.

Cắt tìa cây nho là một điều cần thiết và là điều kiện để sinh nhiều hoa trái. Một cây nho tơ trong ba năm đầu chưa có trái, mỗi năm nó phải được tìa thật sạch để có thể phát triển và giữ được sinh lực. Khi đến độ trưởng thành, người ta cắt tìa nó vào mùa đông.

Có hai loại cành nho, một loại sinh trái và một loại không sinh trái. Loại cành không sinh trái phải chịu cắt bỏ không thương tiếc, để lại, chúng hút mất sinh lực của cây nho. Cây nho sẽ không cho trái đúng mức nếu không bị cắt tỉa thật kỹ. Chúa Giêsu biết rõ điều đó.

Nhưng cắt tỉa là một quá trình gây đau thương cho một cây ăn quả. Đây là một thực tế không thể chối cãi được. Nhưng mục đích của việc cắt tỉa này không phải là bắt thân cây phải chịu đựng đau đớn, mà là để giúp cho thân cây tạo ra nhiều quả hơn, và quả được ngon hơn.

Nói tới việc cắt tỉa là chúng ta phải nói đến vấn đề đau khổ. Vấn đề đau khổ là một thực tại ngàn đời tồn tại và luôn luôn đòi được giải đáp. Đau khổ đến với ta dưới mọi hình thức : tinh thần, thể xác, bên ngoài, bên trong, cá nhân, tập thể, cộng đoàn. Ta có cảm tưởng đó là một lực lượng đến phá hủy tiềm năng phát triển con người. Nhưng với ánh sáng Phúc âm hôm nay, chúng ta thấy được một khía cạnh của đau khổ. Thiên Chúa muốn dùng đau khổ để thanh luyện chúng ta, để cho ta sinh hoa trái tươi tốt về đàng thiêng liêng. Điều cần thiết là phải lãnh nhận đau khổ với tinh thần đức tin và sự cậy trông ở lòng thương vô biên của Thiên Chúa.

III. KẾT HỢP VỚI CHÚA KITÔ.

Đọc dụ ngôn cây nho và cành nho, chúng ta thấy rõ ý Đức Giêsu là Ngài muốn chúng ta kết hợp với Ngài. Mầu nhiệm cây nho được Đức Giêsu tóm lại trong hai sự việc sau đây : **kết hợp và sinh trái**. Càng kết hợp chặt chẽ càng sinh nhiều hoa trái. Chúa muốn dạy chúng ta điều kiện căn bản là kết hợp với Chúa, có kết hợp với Chúa mới đem lại kết quả thiêng liêng cho kẻ khác và cho chính mình.

Chúng ta nên để ý đến câu Đức Giêsu nói với các môn đệ "*Ai ở lại trong Thầy và Thầy ở lại trong người ấy, thì người ấy sinh nhiều hoa trái*" (Ga 14,5). Có tới 9 lần cụm từ "**ở lại trong**" được lặp lại trong đoạn Tin mừng này. Đây là bốn phận của một cành nho. Điều kiện này không thể thiếu được, nếu không muốn đời sống siêu nhiên của mình bị héo tàn và vô dụng, vì Chúa nói rõ: "*Không có Thầy, các con không thể làm được gì*" (Ga 14,5) hoặc : "*Không ở trong Thầy, các con không thể sinh hoa trái*".

Nếu chúng ta được ở trong Đức Giêsu, được kết hợp với Ngài thì chúng ta sẽ lãnh được sức sống của Ngài. Ngài cũng ở trong Thiên Chúa nên khi chúng ta kết hợp với Ngài, chúng ta cũng được kết hợp với Thiên Chúa và mức được sự sống của Chúa Ba Ngôi. Tư tưởng này đã được thánh Hilariô trình bày trong bài khảo luận về Chúa Ba Ngôi mà chúng ta trích dẫn sau đây :

"Nếu Người chỉ muốn ta hiểu về sự hiệp nhất theo ý chí, thì tại sao Người lại trình bày sự hiệp nhất phải được hoàn thành theo một tiến trình và một trật tự ? Đó là vì chính Đức Kitô ở trong Chúa Cha theo bản tính Thiên Chúa, và chúng ta ở trong Đức Kitô theo bản tính nhân loại Người đã lãnh nhận ; do đó, chúng ta tin rằng Đức Kitô ở trong chúng ta nhờ bí tích Thánh Thể. Nhờ vậy, chúng ta biết được sự hiệp nhất trọn hảo do Đấng Trung gian thực hiện : Khi chúng ta ở trong Đức Kitô, thì Người vẫn ở trong Chúa Cha, và khi Người ở trong Chúa Cha thì Người cũng ở trong chúng ta nữa. Như thế, chúng ta ngày càng tiến triển trong sự hiệp nhất với Chúa Cha, bởi vì Chúa Con vẫn ở trong Chúa Cha theo bản thể do được sinh ra từ thuở đời đời, và chính chúng ta cũng ở trong Đức Kitô theo bản thể, đang khi Người ở trong chúng ta theo bản thể" (Trích Các bài đọc Kinh sách, Mùa chay và phục sinh, tr.26).

Đó là sự kết hợp giữa Chúa với chúng ta, tức là giữa cây nho và cành nho. Còn giữa chúng ta với nhau, tức là giữa các cành nho thì sao ? Chúng ta cần cộng tác với nhau, cần nâng đỡ nhau, cần kết hợp với nhau trên con đường cứu rỗi. Ở đời này, không ai chủ trương "Mỗi người là một hòn đảo" mà sống tốt được. Cũng như một thân cây nho chuyển thông sức sống, nhựa sống cho các cành, thì Chúa Giêsu cũng làm như thế. Cành nho nào không tiếp nhận nhựa sống thì sẽ cằn cỗi, khô héo và rời rụng đi. Nhựa sống trong thân cây nho hằng lưu chuyển, không cành nào được giữ lại cho mình mà ngăn cản nhựa sống truyền sang cho những cành khác.

Truyện : Kết hợp với Chúa.

Văn hào kiêm triết gia nổi tiếng người Ấn độ Rabindranath Tagore đã viết như sau:

"Trên bàn tôi là sợi dây Guitar, tôi xoay nó qua lại theo các chiều khác nhau, nó không bị ràng buộc chi cả. Vì nó được cuộn tròn nên khi tôi xoắn đầu này thì đầu kia cũng bật dậy, sợi dây dầy nảy trong tay tôi, mà chẳng phát ra một âm thanh nào. Hiện tượng này biến mất khi tôi buộc nó vào chiếc đàn Guitar, hai đầu bị gắn chặt để sợi dây căng thẳng, rồi với đầu ngón tay, tôi gảy nhẹ vào sợi dây và lạ thay, một âm vang nổi lên hầu như du dương. Đây chính là lúc sợi dây được tự do để tạo nên nốt nhạc.

Cũng thế, trong cách trồng cây cà chua, cây yếu ớt ngã xoài trên mặt đất, nhiều khi lá bị héo úa dập nát. Nhưng nếu cây được cột vào một cọc dựng đứng, mọi phần tử của cây được phơi ra ánh nắng, cây sẽ mơn mớn và đâm nhiều bông trái. Chính vì bị ràng buộc mà cây đã có nhiều triển vọng sinh hoa kết quả"(Thiên Phúc, Lời gọi yêu thương, tr 39).

Chúng ta cần lặp lại lời Đức Giêsu đã nói với chúng ta : "*Không có Thầy các con không làm được gì*"(Ga 14,5) . Chúng ta sống được là nhờ có ơn Chúa, mọi sự phải nằm trong tay Chúa. Đời sống thiêng liêng của chúng ta chỉ có thể phát triển được khi có ơn Chúa nâng đỡ, ngoài Chúa ra không ai có thể giúp đỡ chúng ta làm được việc gì sinh ơn ích cho phần rỗi chúng ta.

Đồng thời chúng ta cũng phải cần đến nhau vì , theo Thomas Merton, "Không ai là một hòn đảo". Mọi người phải liên đới với nhau, hành động của người này ảnh hưởng đến công việc của người kia. Vì thế, muốn hưởng tự do của mình, ta phải tôn trọng tự do kẻ khác. Nói cách khác, tự do của mỗi chúng ta ràng buộc lẫn nhau và giúp đỡ lẫn nhau nữa.

Lm Giuse Đình lập Liễm

Giáo xứ Kim phát

Đà Lạt